

Udskriftsdato: fredag den 12. juni 2026

KEN nr 9285 af 15/05/2001 (Historisk)

Ankestyrelsens principafgørelse C-29-01 om magtanvendelse - flytning indenfor et plejehjem - demens - uden samtykke

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: J.nr.: 350291-00

Ankestyrelsens principafgørelse C-29-01 om magtanvendelse - flytning indenfor et plejehjem - demens - uden samtykke

Resume:

Flytning af en svært dement person fra en skærmet afdeling til almindelig afdeling indenfor samme plejehjem var et fysisk indgreb i selvbestemmelsesretten, som skulle vurderes efter reglerne om magtanvendelse for voksne.

Ankestyrelsen lagde bl.a. vægt på ordlyden og formålet med servicelovens nugældende magtanvendelsesregler, som er trådt i kraft senere end reglerne om plejehjem og beskyttede boliger.

Love:

Lov om social service - lovbekendtgørelse nr. 944 af 16. oktober 2000 - § 109, § 140, stk. 1, § 109e og § 109g

Lov om social service - lovbekendtgørelse nr. 979 af 1. oktober 2008 - § 129, stk. 1

Sagsfremstilling:

Sagen drejede sig om en 90-årig kvinde, der var svært dement. Hun havde i slutningen af 1998 fået ophold på en skærmet afdeling for demente på et plejecenter.

Kommunen traf den 6. januar 2000 den afgørelse, at kvinden skulle flyttes fra den skærmede afdeling til en den almindelige plejeafdeling, når der blev en ledig plads. Begrundelsen var, at visitationsudvalget havde vurderet, at kvinden ikke længere fuldt ud kunne udnytte de særlige tilbud, der fandtes i den skærmede afdeling, men at hendes pleje- og tryghedsbehov kunne tilgodeses i den almindelige plejeafdeling på plejecenteret.

Det sociale nævn fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for at ændre kommunens afgørelse.

Nævnet begrundede afgørelsen med, at nævnet alene i særlige tilfælde kan efterprøve kommunens skønsmæssige afgørelse, hvilket betyder, at nævnet kun kan ændre kommunens skønsmæssige afgørelse, hvis den er ulovlig eller åbenbart urimelig, jf. retssikkerhedslovens § 69.

Nævnet havde ved afgørelsen lagt vægt på, at det fra plejecentret var oplyst, at kvinden ikke kunne profitere af de tilbud og den større normering, der var på den skærmede afdeling, ligesom det var tillagt vægt, at man fra plejecentret vurderede, at kvindens behov for pleje, tryghed og nærhed kunne varetages på betryggende vis på plejecentrets almindelige afdelinger.

Nævnet havde været opmærksom på, at kvindens læge havde udtrykt bekymring for, om en flytning kunne medføre tilbagefald for kvinden. Nævnet fandt dog ikke, at dette var tilstrækkeligt grundlag for, at nævnet kunne tilsidesætte kommunens afgørelse.

Sagen blev behandlet i principielt møde med henblik på afklaring af om betingelserne for at flytte kvinden fra den skærmede afdeling til den almindelige afdeling på plejecentret var opfyldt.

Afgørelse:

Ankestyrelsen fandt, at spørgsmålet om flytningen af kvinden retteligt skulle vurderes efter servicelovens regler om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne, jf. servicelovens kapitel 21, der var trådt i kraft 1. januar 2000.

Begrundelsen for afgørelsen var, at en flytning af kvinden fra den skærmede enhed til den almindelige afdeling på plejecentret måtte anses for at være et fysisk indgreb i kvindens selvbestemmelsesret, jf. § 1, i Socialministeriets bekendtgørelse nr. 870 af 30. november 1999 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten overfor voksne efter kap. 21 i lov om social service. Ankestyrelsen fandt således, at der var tale om et indgreb af en sådan karakter og væsentlighed, at det klart må henhøre under de indgreb, som er omhandlet i bestemmelserne om magtanvendelse.

Ankestyrelsen havde endvidere lagt til grund for vurderingen, at kvinden var omfattet af personkredsen i § 109, stk. 2, idet der forelå den fornødne faglige dokumentation for at kvinden havde betydeligt og varigt nedsat psykisk funktionsevne samt at hun ikke kunne anses for at have samtykket i flytningen.

Ankestyrelsen fandt derfor at flytningens lovlighed forudsatte, at de særlige betingelser i servicelovens § 109 e, jf. § 109 g, var opfyldte.

Ankestyrelsen fandt således ikke, at servicelovens § 140, stk. 1, jf. § 3, stk. 3, i Socialministeriets bekendtgørelse nr. 82 af 5. februar 1998 om plejehjem og beskyttede boliger, skulle finde anvendelse i denne sag. Ankestyrelsen lagde herved vægt på, at der ved servicelovens nugældende bestemmelser om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten var sket en ændring af serviceloven og at denne ændring trådte i kraft den 1. januar 2000, altså senere end servicelovens § 140.

Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at de nugældende magtanvendelsesregler efter sin ordlyd omfatter hele personkredsen af voksne med betydeligt og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der er berettiget til personlig og praktisk hjælp m.v. efter §§ 71-74 eller behandling og aktiverende tilbud efter §§ 85-88, og som ikke har givet samtykke til en given tvangsmæssig foranstaltning. Der fandtes således ikke at være hjemmel til særligt at undtage beboere i et plejehjem eller beskyttet bolig efter servicelovens § 140 fra personkredsen vedr. magtanvendelsesreglerne.

Formålet med bestemmelserne om magtanvendelse er at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige, jf. servicelovens § 109, stk. 1. Der er således i kapitel 21 foretaget en klar og udtømmende opregning af hvilke tvangsmæssige foranstaltninger, der lovligt kan iværksættes i forhold til den omhandlede persongruppe. Såfremt der for beboere på plejehjem fortsat skulle gælde særlige regler for denne persongruppe fandt Ankestyrelsen, at der burde være udtrykkelig lovhjemmel hertil.

Ankestyrelsen var opmærksom på, at der i vejledningen til de nye magtanvendelsesregler er henvist til ovennævnte bekendtgørelse om bl.a. flytning indenfor et plejehjem. Det kunne imidlertid ikke betyde en ændring i Ankestyrelsens vurdering af, at bekendtgørelsen ikke kunne finde anvendelse i et tilfælde, der klart hører under anvendelsesområdet for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten for voksne.

Ankestyrelsen fandt derfor, at kommunens afgørelse var ugyldig.

Ankestyrelsen ændrede således nævnets afgørelse.